

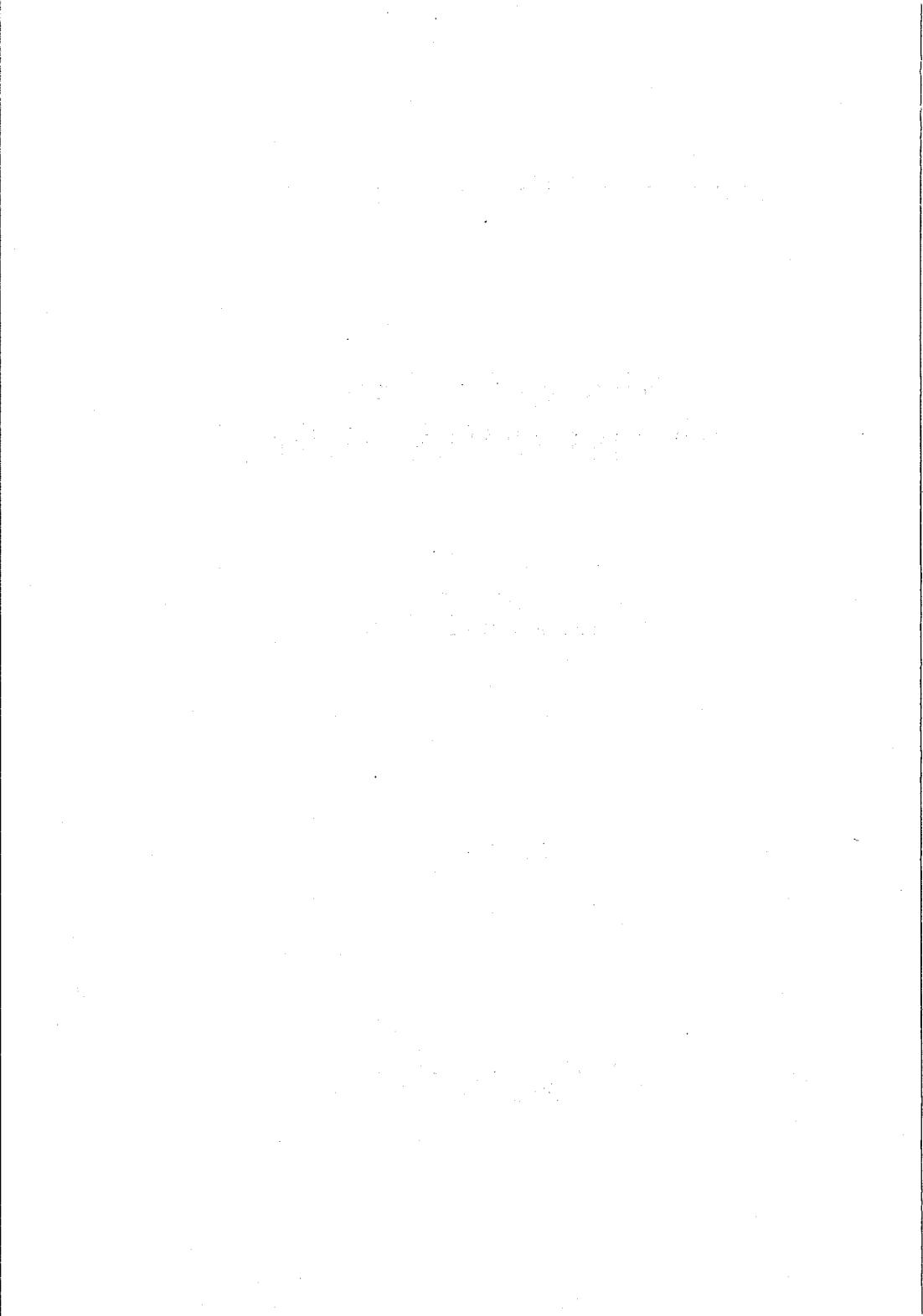
FISKERIDIREKTORATETS SMÅSKRIFTER 1967 NR. 4

NYE ASPEKTER
FOR FISKERINÆRINGA

AV

fiskeridirektør KLAUS SUNNANÅ

FISKERIDIREKTØREN
BERGEN 1967

På den 21. generalforsamling i De Forente Nasjoner i fjar haust blei det vedtatt ein resolusjon som går ut på at FN skal utarbeide eit program over «Tiltak for å sikre de mest effektive ordninger for et utvidet internasjonalt samarbeid for å bidra til bedre vitenskapelig forståelse av forholdene i havet og for utnyttelse og utvikling av havets ressurser under hensyntakten til bevaring av fiskeforekomstene.» Vidare skal programmet omfatte «Tiltak for å utvikle og styrke utdannelse og opplæring på disse felt under hensyntakten til den nære innbyrdes forbindelse mellom havforskning og andre vitenskaper.»

Det kan vere litt vanskeleg utan vidare å fatte kva denne resolusjonen verkeleg inneber og kva som er bakgrunnen for at den blei vedtatt på De Forente Nasjoner generalforsamling hausten 1966. Dessutan har det undra mange at forslaget om ein slik resolusjon blei tatt opp i all hast av den amerikanske delegasjon. Spørsmålet var ikke på førehand forelagt dei internasjonale organisasjonar som arbeider med desse spørsmåla, som FAO, dvs. Verdens matvare- og landbruksorganisasjon som også omfattar fiske, og heller ikkje den internasjonale oseanografiske kom-

misjon, IOC, som er ein underavdeling av UNESCO, som er verdensorganisasjonen for vitenskap og undervisning.

Det programmet som er nemnt i resolusjonen skal vidare utarbeidast i stor hast sett i relasjon til dei svære oppgåver det gjeld. I dette arbeidet skal rett nok FN's generalsekretær gjere bruk av dei andre internasjonale organisasjonane som arbeider innanfor dette område, dvs. FAO og IOC, og dei ekspertar som er knytte til desse organisasjonane.

Resolusjonen høyres kanskje uskyldig ut og kan lett bli forgått som noko som synest å vere av mindre betydning som mykje anna som FN arbeider med, men slik er det nok ikkje.

Resolusjonen og den måten den ble sett fram på av den amerikanske delegasjonen i FN, er eit uttrykk for at det står store økonomiske og politiske interesser bak. Resolusjonen er opplegg til ein ny utvikling når det gjeld utnyttinga av havet og alle dei ressurser som finns der. Dette kan få uhyre store konsekvenser for alle land som har interesser i havet, og spesielt for fisket. Eg kan i så måte vise til eit dokument som blei offentleggjort i U.S.A. i juni 1966, og som heiter «Effektiv utnytting av havet». Dette skriftet er utarbeidt av presidenten sin rådgjevande komité av vitenskapsmenn og er uhyre interessant. Eg har også henta informasjon om desse spørsmåla frå fleire andre kjelder.

Med omsyn til bakgrunnen for den nemnde resolusjon kan ein peike på følgjande:

Havet og alle ressursene i havet og utnyttinga av dei — dette gjeld ikkje berre fisket —

har i dei seinare år blitt gjenstand for stor oppmerksomhet av fleire grunnar:

1. Ein går ut frå at oljeforekomstene i havbotnen er svært store. Ein reknar i dag med at ca. 20% av verdens oljeforekomster er å finne i havbotnen.
2. Ein reknar med at det i havbotnen også finns mektige forekomster av mineraler og at det berre er eit tidsspørsmål når det vil bli teknisk og økonomisk mulig å utvinne desse forekomstene. Mangan er spesielt nemnt i denne samanheng.
3. Dei vitenskapelege og tekniske framskritt som er gjort i samband med romfarten og romforskinga som gjer det mulig å fylgje dei kunstige satellittane på deira vandring gjennom verdensrommet, dirigere satellittane sin retning og fart og motta observasjonar frå dei, gjer det også mulig å granske tilhøva i havet på ein heilt annan måte enn tidligare.
4. Den moderne teknikken er også i ferd med å gjøre det mulig for vanlege folk med noko sportslege anlegg og interesser å tilbringe dagar og veker nede i havet for å studera eller beundra alt det merkelege som finns der, — slik som undersjøiske formasjonar, planteliv og dyreliv med meir. Det opnar seg med andre ord praktiske muligheter for eit reiseliv og ein turisttrafikk av eienståande dimensjonar nede i havet.

5. Havet har nå fått umåteleg stor militær interesse. Denne militære interesse knyter seg ikkje berre til overflata, men kanskje ennå meir til dei store djup i havet.

Det som eg her har nemnt — olje og mineralforekomster, utvida tekniske muligheter for forskning og opphold i havet — har ført til at havet i dag saman med verdensrommet interesserer folk like mykje som utforskinga av polarområdene og andre uutforska område på jordkloden gjorde i tida ikring siste århundreskifte. Medan forskninga og dei store oppdagelsesreiser den gongen var retta mot Sydpolen og Nordpolen, sokjer forskarane og dei oppdagelsesreisande nå ut i verdensrommet eller ned i dei store djup i havet.

Fisket har til denne tid vore den viktigaste måten å utnytta ressursene i havet på økonomisk. Utnyttinga av fiskeressursane i havet er nå kome i søkeflyset av fleire grunnar. Ein av dei viktigaste grunnane til dette er at produksjonen av protein i havet er blitt vurdert i relasjon til den aukande matmangel som ein må rekna med dersom folkemengda i verda vil halda fram å vekse slik som nå.

Verdens fiske har på mange vis hatt ei sterk utvikling i tida etter den siste store krigen. Frå 1948 til 1966 steig den totale fiskefangst frå alle deler av verdenshava frå omkring 17 mill. tonn i 1948 til over 45 mill. tonn i 1966.

I løpet av ca. 20 år er fiskefangstane frå sjøen tredobla. Ein ser stadig opplysningar om at fiskefangstane kan aukast ennå meir og at havet vil kunne

gje store mengder mat som vil kunne avhjelpe proteinmangelen i store deler av verda, og elles hjelpe til å skaffe mat til ein stadig aukande folkemengde. I direkte motstrid til dette står det nakne faktum at den tredobling av fangsten fra 1948 til 1966 ikkje på nokon måte har tredobla den mengd fiskevarer som går til folkemat som fisk. Over 20 mill. tonn fisk går i dag til fiskemjøl, som berre brukast til krøtermat — mot ca. 4 mill. tonn i 1948.

Vi skal ta for oss ei side ved denne stigninga i verdsfisket som har stor interesse for oss og som kanskje kan fortelje oss litt meir om kva som vil skje i framtida og kva slags problem ein vil møte. Den auken i verdens fiske som eg nemnte, frå ca. 17 mill. tonn til over 45 mill. tonn på knapt 20 år, består for mesteparten av sildeliknande fisk, såkalla clupeoide fiskeslag. Desse fiskesлага utgjorde i 1948 mindre enn 5 mill. tonn, men var i 1966 omkring 20 mill. tonn. Ein stor del av fangsten som er kalla «forskjellig slags fisk» er også sildearta fisk. Ein reknar nå med at sildearta fiskeslag utgjer $\frac{1}{2}$ -parten av verdens fiskefangst, mens dei i 1948 utgjorde bare $\frac{1}{4}$ -part. Det er fleire grunnar til dette, og hvis vi studerer desse årsakene, vil vi finne verdifulle opplysningar om det som skjer og om det som kjem til å skje når det gjeld verdens fiske.

For det første er årsaka den at hvis ein tar alle verdenshav under ett og prøver å finne ut kva slags fisk som lever der, vil ein finne ut at der er mykje meir sildearta fisk i havet enn andre sorter fisk og levande organismer som i dag er gjenstand for fiske. For det andre har dei sildearta fiskesлага ein ten-

dens til å samlast i store stimar som gjer det mulig å fiske dei i store mengder med dei mest effektive reidskaper, først og fremst dei forskjellige typer av nøter som kan arbeide på opne havet. Dette betyr at utgiftene til fangsten blir mindre pr. kvantum enn ved fangst av annan fisk, dvs. sildearta fisk er billigare pr. kvantums-enhet enn annan fisk. Den tredje årsaka er at utviklinga av husdyrbruket i dei mest progressive deler av verden har gått i retning av vitenskapleg planlagd foring av alle sorter husdyr der det krevs ein viss mengd animalsk protein. Både når det gjeld pris og forskjellige egenskaper er det ein fordel å bruka mjøl som er laga av fisk eller sild til dette formålet. Mesteparten av dette mjølet er laga av dei sildearta fiskesлага, slike som ansjos, sardinella og sild. Denne utviklinga innan husdyrbruket har gått raskt for seg i dei siste 10—15 åra. Det er grunn til å tru at husdyrbruk basert på denne foringsmetoden vil spreie seg også over andre deler av verda. Ein kan difor rekna med at det i og for seg vil bli aukande marked for fiskemjøl og sildemjøl, dersom prisane blir halde på eit slikt nivå at ikkje andre proteinkjelder kan konkurrere for sterkt.

Dét er av den aller største interesse å notere seg at störsteparten av auken i dei kvanta som verdens fiske gir i dag ikkje går direkte til folkemat, og kan heller ikkje gjere det. Den delen av fangsten som går direkte til folkemat har på ingen måte auka tilsvarande med auken i det totale verdensfiske. Störsteparten må gå via husdyrmagen for å kunne bli folkemat, og dette er ein utvikling, som vil gå

vidare og krevje meir og meir animalsk protein. Mange av dei fiskeslaga som det her er tale om, f. eks. ansjovietta som fiskast utenfor Peru, kan i dag ikkje brukast til anna produkt enn fiskemjøl.

Vi kan slå fast at vi i dag ikkje har ein kommersielt brukande teknikk for å produsere folkemat av desse store mengdene sildearta fisk. Vi kan nok seie at vi teknisk har løyst spørsmålet i laboratoriene og i forsøksbedrifter, men vi har ennå ikkje greitt å gjere metoden kommersielt brukbar. Produktet kan lagast, men ingen har ennå greitt å selje det. Det står ingen forretningsmessig brukbare kanalar opne for å føre desse store sildemengdene via fabrikk til dei folk som i og for seg kunne ha bruk for å få fiskemjøl som tilsetning til den kosten dei har i dag. Det kan godt tenkjast at ein vil kome så langt — og det blir arbeidd mykje med dette spørsmål nå — men ein må rekna med at det er ein vanskeleg og lang veg å gå, bl. a. fordi dei folka som kunne trenge slik mat ikkje vil ha fiskemjøl korkje med eller utan fiskesmak.

Den sterkeste konkurrenten som ein vil møte her vil vere det moderne husdyrbruket som også i framtidia vil vere ein stor avtakar av fiskemjøl og sildemjøl, og som er i stand til å by verdens befolkning matvarer som er ettertrakta, nemleg flesk, egg, mjølkeprodukter og hønsekjøtt.

Ein må ikkje sjå bort frå at løysinga på problemet om bruk av verdens sildefangster vil bli at det moderne husdyrbruket også vil vinne innpass i utviklingslanda og auka markedet for fiskemjøl til krøtermat på den måten.

Ein vidare vekst i verdens fiske vil mätte koncentrera seg om dei sildearta fiskesлага og kanskje også anna levande i havet som står ennå lågare på det biologiske utviklingstrinn, og som ikkje kan brukast beinveges som folkemat. Ein har heller ikkje i dag til rådvelde ein slik produksjonsteknikk og slike markeder at det vil vere råd å bruke slike fangster til folkemat.

I den vestlege verden har markedene for fisk som går direkte til folkemat ikkje auka i pakt med utviklinga av fisket. I dag kan vi tala om overproduksjon av matnyttig fisk, og dette ser ikkje ut til å vere eit forbigåande fenomen. Aukande levestandard fører alltid til at bruken av fisk går ned på same måten som bruken av brød.

Ut frå eit fiskerisynspunkt er situasjonen ikkje på nokon måte tilfredsstillande. Utviklinga i sjølve fisket har reist ein rekkje store og vanskelige problem som krev si løysing både nasjonalt og internasjonalt. Eg skal seinare kome inn på fleire sider av dette problemet, men først må eg ta for meg eit spesielt problem som ein må rekne med vil bli aktuelt alt frå neste år når FN har fått den rapporten om utnyttinga av ressursene i havet, som den har bedt om.

Spørsmålet om oljeutvinning i havbotnen og spørsmålet om utvinning av mineralforekomster reiser med ein gong det store spørsmålet: Kven har eigendomsretten og jurisdiksjonen i havet? For at oljeselskapa eller gruveselskapa skal kunne investere i utvinning av olje og mineraler vil dei vite kven dei skal vende seg til for å få ein kontrakt om einerett

til å utvinne det som havbotnen måtte innehalde på ein bestemt plass.

Samstundes har spørsmålet reist seg om å kunne ta vare på dei levande ressursene i havet og utnytte dei på ein rasjonell måte. Alt dette reiser spørsmålet om utvida jurisdiksjon ikke berre over havbotnen, men også over sjøen over havbotnen.

Spørsmålet om turisttrafikk og rekreasjonsreiser nede i havet har reist tilsvarende spørsmål. I Amerika er det på dette område alt nå reist krav om at det må leggjast ut nasjonalparkar nede i havet, dvs. områder som ikkje skal bli skjemde av oljeboring, gruve drift eller annan sivil eller militær aktivitet.

Spørsmålet om jurisdiksjon og eigedomsrett til havbotnen og havet er i dag reist ut i frå to forskjellige synspunkter.

1. Ynskje om å få ein tilfredsstillande jurisdiksjon og ein tilfredsstillande disponering av fiskeridomane i havet, bl. a. for å hindre at dei blir utrydda.
2. Tilrettelegge mulighetene for å kunne få ein økonomisk utnytting av dei andre naturridomane som finns i havet.

I dag drøfter ein tre ulike metoder for å oppnå dette:

1. Den første metoden er å halda fram som nå på grunnlag av den eksisterande folkerett, som kan byggjast ut ein del, men som i det store og heile må operere på grunnlag av prinsippet om det frie hav og avtalar mellom nasjonane, og at

- nasjonal jurisdiksjon over havet ikkje kan strekkja seg lengre ut frå kysten enn 12 nautiske mil. Det er mange som meiner at under eit slikt system vil det ikkje vere mulig å utnytta rikdomane i havet på ein rasjonell måte.
2. Den andre måten som er diskutert er å dele havet opp både av omsyn til fiskerijurisdiksjonen og av omsyn til utvinning av olje- og mineralforekomstene i havbotnen. Etter dette forslaget må havet delast opp i større eller mindre nasjonale sektorar. Dette er i grunnen delvis blitt gjort av enkelte sydamerikanske stater i og med at dei strekkjer sin jurisdiksjon ut til 200 mil frå kysten. Men i sin ytterste konsekvens vil dette systemet bety at jurisdiksjonen strekkjer seg så langt ut at han møter ei grense der retten til ein annan stat må godkjennast, dvs. full oppdeling av havet.
 3. Den tredje måten som har vore nemnt er å gi FN eller ein annan internasjonal organisasjon myndighet til å utøve eigedomsrett og jurisdiksjon over alle ressursene i havet.

Ein må rekna med at den utredningen som FN får seg forelagt neste haust vil reise ein diskusjon om desse spørsmål verden over. Det er av interesse i denne samanhengen å notera seg at Sovjet-Samveldet og østblokklanda ikkje gjekk inn for resolusjonen på generalforsamlinga i FN hausten 1966. Seinare har Sovjet-Samveldet fremja framlegg om at spørsmåla om havets folkerett blir tatt opp på annan måte.

Det er lett å sjå at dette spørsmålet har den aller største betydning for Norge. Vi er vel det land som har den aller lengste kystlinje og dei største interesser i den nordaustlege delen av Atlanterhavet. Berre etter gjeldande folkerett, dvs. i samsvar med konvensjonen om kontinentalsokkelen, tilfell det Norge store område av havbotnen like frå Skagerak og Nordsjøen til Barentshavet. Vi veit for lite om dei rikdomar som finns i denne havbotnen. Dei kan vere overmåte store og det er i alle fall sikkert at eit omfattande forskningsarbeid må setjast i gang. Det kan kome til å bli eit vanskeleg spørsmål for oss kva slags folkerettsleg grunnlag det vil vere mest tenleg å byggje på, anten nasjonal eigedomssrett og jurisdiksjon i samsvar med gjeldande folkerett, eller oppdeling av havet, eller eigedomssrett og jurisdiksjon som blir utøvd av FN eller ein annan internasjonal organisasjon. Vi må begynne å tenkje på dette nå. Spørsmålet er aktuelt.

Det er ikkje mi meining å opne dette ordskiftet ved å føre i marka argument for det eine eller det andre av dei framlegg som eg har nemnt. Ordskiftet er alt i gang i De Forente Stater og i Canada, og eg vil gjerne peike på eit par av dei argument som er spesielt brukte til fordel for framleggget om å la FN overta ansvaret for utforskninga og utnyttinga av ressursene i havet.

Det er kome fram at ein av grunnane til at den amerikanske delegasjonen til FN's generalforsamling hausten 1966 gjorde framlegg om den resolusjon som eg har nemnt, var å engasjera FN sterkare i dette spørsmålet for at det skulle bli lettare å fremja det syns-

punktet at FN bør overta myndigheten og arbeidet med å regulera og administrera utnyttinga av ressursene i havet. I denne samanheng vil eg peike på eit argument som kan synes noko merkeleg, men som kanskje kan få avgjerande vekt i retning av å leggje ansvaret for utnyttinga av havet over på FN. Det er peikt på at FN i dag ikkje spelar den rolle når det gjeld å løyse verdensproblema som organisasjonen var tenkt å gjere, eller som det er ynskjeleg at den skulle gjere. Den viktigaste grunnen til dette vert det sagt, er det tilfredsstillande økonomiske grunnlaget som organisasjonen har. Mange reknar heller ikkje med at det vil vere råd å styrke FN økonomisk så lenge organisasjonen er avhengig av tilskot frå medlemslanda. Dersom ein kunne gi FN sjølvstendige inntekter, ville organisasjonen ha langt større muligheter for å bli det den var tenkt å bli. Ved å overta administrasjonen og jurisdiksjonen over alle dei ressurser i havet som i dag er allemannseige, eller som mange seier, ingenmannseige, vil organisasjonen kunne få store inntekter som den kan bruke til formål i samsvar med sine statutar, — og dermed bli ein mektigare og meir avgjerande faktor i verdenspolitikken.

Eit anna argument som er kome sterkt fram i ordskiftet om dette spørsmålet i Nord-Amerika, og som utan tvil vil bli et sentralt spørsmål i ordskiftet også her i Norge og i Europa elles, er at dei nåverande internasjonale ordninga når det gjeld å ta vare på dei levande ressursene i havet, dvs. forekomstene av fisk, skalldyr og pattedyr som kval og sel ikkje er tilfredsstillande og fører til store vanskar, for

ikkje å seie katastrofer for fiskerinæringa i mange land i verda. Den offentlege opinionen har også vanskeleg for å akseptere fylgjene av den nåverande tilstand. Ordninga i dag byggjer delvis på gjeldande folkerett og delvis på internasjonale avtalar for større eller mindre regionale område. Enkelte avtalar gjeld også berre enkelte fiske- eller dyreslag. Den store vanske når det gjeld effektiviteten ved slike avtalar er at alle interesserte parter må vere einige. I nokre tilfelle er der også hjemmel i avtalane for å fatte vedtak ved alminneleg fleirtal, men denne myndighet kan som regel berre brukast med stor forsiktighet av omsyn til samarbeidet som er etablert.

Det har i lengre tid vore påvist at store og viktige fiskeressurser er blitt overbeskatta med det resultat at dette fører til enorme tap økonomisk for dei land som er interessert i å utnytta slike fiskerikdomar. Eit av dei mest ålvorlege eksempel på dette er kvalfangsten i Antarktis. Her har det vore dreve ei rovdrift som i løpet av ca. 40 år har ført til ein tilstand som berre kan karakteriserast som ei enorm øydeleggjing av økonomiske verdier og eit kolossalt tap i dag og i framtida. Hertil kjem andre synspunkt av ikkje økonomisk natur.

Det er ei kjend sak at torskebestanden og hysebestanden i det nordaustlege Atlanterhavet, dvs. Barentshavet og Norskekysten, for tida er sterkt overbeskatta. Vi kjenner godt til dei økonomiske konsekvensar som dette har ført til her i landet. Med den sterke auken i den fiskeflåten som opererer på fiskefelta i det nordvestlege Atlanterhavet, er det

teikn som tyder på at ein tilsvarende utvikling er i gang der, bl. a. når det gjeld torskeforekomstene. Dei internasjonale kommisjonar som har ansvaret for situasjonen i desse områder, NEAFC og ICNAF, har i fleire år vore merksame på spørsmålet og diskutert kva slags rådgjerder som kan brukast for å hindre ei slik utvikling. Vi sjølv har fleire mindre fiskebestandar som vi åleine har greitt å redusera slik at fisket etter dei anten er heilt slutt eller er kome ned på eit ulønnsomt nivå. Eg skal berre nemne pigghåbestanden i Nordsjøen og tilgrensande farvatn og håbrannbestanden i det vestlege Atlanterhavet. Dette siste fisket tok det oss mindre enn 10 år å starte og byggja opp slik at det engasjerte ca. 30 spesialutstyrte båtar, for deretter på kort tid å redusera det slik at det i dag er heilt slutt. Med 10 båtar eller ei rimeleg maksimal kvote på fangsten kunne det vore varig.

I andre deler av verden, også i dei deler der fisket i moderne industriell målestokk er blitt starta dei seinare år, viser det seg teikn til den samme utvikling. Det blir meir og meir erkjent av ansvarlege folk som arbeidar med desse spørsmål — både vitakapsmenn, fiskeriadministratorar og politikarar — at ein kan ikkje tillate at denne situasjon utviklar seg og spreider seg utover alle hav utan å gjere noko ålvorleg for å få den under kontroll. Den vil føre til økonomisk ruin for fiskerinæringa i mange land, og vil kort og godt ikkje bli tålt av verdensopinionen.

I eit foredrag eg heldt på den nordiske fiskerikonferansen i Reykjavik i 1964 peika eg på at dei

nåverande tiltak for å verne om fiskebestandane ikkje var effektive nok. Dersom ein ikkje makta å bli einige om meir effektive tiltak, måtte ein rekna med at krav om ålvorleg revisjon av dei gjeldande folkerettsregler ville bli reist med slik kraft at det var sannsynleg at det ville føre til avgjerande endringar i gjeldande folkerett. Eg nemnde spesielt som eit aktuelt krav at kyststatane ville krevje full fiskerijurisdiksjon over havområdene på kontinental-sokkelen.

I dei tre åra som er gått sia 1964 er spørsmålet blitt gjenstand for internasjonal diskusjon og står i dag slik som eg har prøvd å skissere i dette foredraget.

I den aller siste tid er eit nytt moment kome inn i ordskiftet. Det er det økonomiske spørsmålet som melder seg for ei fiskerinæring som må operera på eit hav som er fritt for alle, og på eit begrensa naturgrunnlag. Dette naturgrunnlaget kan gi ei bestemt avkastning og ein bestemt lønnsomhet når det blir hausta på rett måte og i samsvar med den avkastning det kan gi.

Dei internasjonale organisasjonar som arbeider med fiskerispørsmål, slik som FAO, ICNAF og NEAFC og likeledes OECD, har i samarbeid tatt opp spørsmålet om ei økonomisk granskning av fiskerinæringa, spesielt i Europa og i Nord-Amerika. Dei resultat dei førebels er komne til går ut på at under dei nåverande tilstander blir fiskerinæringa jamt over drive økonomisk urasjonelt, spesielt i relasjon til den økonomiske avkastning som den kunne gi. Dette har i dag ikkje si årsak i tilbakeliggjande

teknikk og arbeidsmetoder. Tvert imot viser det seg at dei største økonomiske problema oppstår i dei deler av fiskerinæringa som har tatt i bruk den mest avanserte og effektive teknikk og der dei største kapitalinvesteringar blir gjort. Årsaka er kort og godt den at så snart det er sett i gang eit økonomisk lønnsomt fiske, vil tilstrøyminga av kapital i form av fiskefarty med det mest moderne utstyr bli så stort at det økonomiske resultat etter kort tid i beste fall vil bli ein snau balanse, og i mange tilfelle vil sjølve fisket gi tap som resultat av drifta. Det er med full grunn peikt på at denne situasjonen, internasjonalt sett, er økonomisk heilt forkasteleg og berre representerar ei øyding av verdier. Det samme er tilfelle sett ut i frå nasjonale interesser, for ikkje å snakke om at dei enkelte fiskarar eller firma som er engasjert i fiske og fiskeindustrien under desse tilhøve kan kome opp i dei mest ålvorlege økonomiske vanskar. Det kan også i fleire land føre til sosiale vanskar som ikkje er dei minst ålvorlege.

Dei konklusjonar som ein då kjem til ved vurdering av denne situasjonen er at med den nåverande tilstand med fritt høve for alle til å ta det dei kan greie ut av havet, vil det vere uråd å få tilfredsstillande økonomiske resultater av fisket i det lange løp. Ein vil ha ein situasjon som er så ålvorleg at den på lengre sikt truar heile næringa med undergang.

Her i Norge har vi også i dei seinare år deltatt aktivt i denne utviklinga. Ingenting er meir typisk i så måte enn det norske sildefisket i Nordsjøen. Før 1963 fiska vi ca. 12 000 tonn sild i Nordsjøen, så

å segje alt saman med trål. Ved utgangen av 1963 hadde vi fått 16 farty som var utstyrt med kraftblokk og moderne kraftblokknøter. Det blei då fiska 32 000 tonn sild. Talet på farty auka i åra framover og i 1964 blei det fiska 200 000 tonn, i 1965 600 000 tonn og i 1966 460 000 tonn. Nedgangen i 1966 kom kanskje mest på grunn av fiskestoppen det året, men truleg var toppen i alle fall nådd med 600 000 tonn i 1965. Dersom ein ser heile Nordsjøen under eitt, meiner havforskarane at dei sildestimar som er i Nordsjøen årleg kan gi alt omkring 700 000 tonn sild. Prøver ein å ta meir vil ikkje dette vere mulig i det lange løp, men kan føre til varig nedgang i heile fisket. I 1965 var det totale kvantum 1,3 mill. tonn. Det gjekk ned til ca. 1 mill. tonn i 1966 og blir ennå lågare i 1967. I beste fall vil det stabilisera seg på 700—800 000 tonn som det var før den norske ekspansjon i sildefisket tok til i Nordsjøen. Skilnaden er den at nå kan vi rekna med å ta 350 000—400 000 tonn, dvs. 50 % av dette kvantum, mens vi før tok berre ein liten del. Likevel er situasjonen ålvorleg fordi at den totale fiskekapasitet etter sild i Nordsjøen er blitt for stor, også den norske. Gjennomsnittsfangstane pr. båt er gått ned og vil truleg gå ennå meir ned. Vitenskapsmennene seier at det ennå ikkje er noko biologisk fare for sildebestanden i Nordsjøen. Med det meiner dei at dei kan ikkje påvise at det sterke fisket reduserer rekrutteringa til bestanden. Men dei er redde for at det kan kome til å skje straks. Men det som i grunnen er viktigare og ålvorlegare og som vi må koncentrera vår oppmerksomhet om, det er at sildefisket

i Nordsjøen er økonomisk overbeskatta. Det er investert for mykje kapital i dette fisket og dette er i dag i stor utstrekning tilfelle med dei fleste moderne fiske verden over.

Slik er situasjonen både internasjonalt og nasjonalt. På det internasjonale plan går derfor eit forslag ut på, som eg har nemnt tidligare, at ein må gi FN eller eit kompetent organ under FN den myndighet å regulere dette både med omsyn til å verne om dei levande ressursene og naturen i havet, og av omsyn til ein rasjonell og forstandig økonomisk utnytting av desse og andre rikdomar i havet.

Det internasjonale spørsmål i denne samanheng vil vi utan tvil måtte ta standpunkt til om kort tid. Men dette er også eit nasjonalt spørsmål, og eg trur at vi like godt må innstille oss på nå å ta dette spørsmål opp til ålvorleg drøfting her heime.

For det første er det heilt klårt at dersom der skulle vere eit flertal av dei interesserte nasjoner i verden som i dag går inn for å etablere ein internasjonal og overnasjonal myndighet på dette område, og vi må vere med på dette fordi vi må bøyе oss for eit fleirtal, må ein vere klår over at konsekvensen av ein slik internasjonal regulering er ein tilsvarende nasjonal regulering. Vårt eige fiske må då regulerast i samsvar med dei internasjonale forpliktelser som vi dermed får. Dette spørsmålet er alt aktuelt i dag i og med at det både i NEAFC og ICNAF er spørsmål om å gjennomføre regulering av fiskeintensiteten i ei eller anna form, bl. a. i Barentshavet. I så fall må vi gjennomføre tilsvarende

nasjonal regulering. Men det er eit stort spørsmål om vi ikke må diskutere dette spørsmålet ålvorleg også ut frå den situasjon som har utvikla seg i vårt eige land i løpet av dei siste 3—4 åra. Vi har også her i landet opplevd det at så snart ein eller 2—3 fiskebåtar ved hjelp av ny teknikk og eit effektivt fiske kan få drifta til å løne seg, aukar flåten som legg seg på same fisket med slik fart og i eit slikt omfang at dette fiske blir overinvestert i løpet av eit par år. Der er denne situasjon vi har hatt siden 1964 i vårt sildefiske, spesielt i Nordsjøen. Denne utviklinga som reint teknisk og på grunn av tempoet i utviklinga har vakt beundring verden over, er eit skoleeksempl på dei grunnleggjande svakhetene som den norske fiskerinæring i dag lir under og som fiskerinæringa i verdensmålestokk lir under og delvis vil kome til å møte ennå sterkare i framtida.

Vi har i dag fiske som blir dreve av eit begrensa antall fiskefarty og med rimeleg lønnsomhet. Eg vil nemne vårt linefiske etter torsk ved Vest-Grønland. Ein vedvarande därleg økonomisk situasjon for den store flåten av sildefarty som vi har, kan lett føre til at det blir overinvestering også i vårt fiske ved Vest-Grønland, med dei katastrofer som det kan føre med seg for dette fisket. Med den — eg vågar meg til å segje — lette adgang til kapital som det ser ut til at fiskarane i dag har, hvis dei kan påvise at dei kan drive eit lønnsomt fiske, kan denne utvikling spreie seg til alle greiner av vår fiskerinæring som viser rimeleg lønnsomhet. Det blir berre dei deler av fiskerinæringa som blir betrakta som ulønnsomme som vil sleppe fri for ei slik utvikling.

Med samtykke frå statsråden har eg lov til å nemne at vi i fiskeriadminstrasjonen alt har diskutert spørsmålet om å fremje lovforslag som vil gi våre myndigheter lovhjemmel til å regulere tilgangen på nye fiskefarty og likeeins bruken av fartya i dei enkelte fiske på ein heilt annan måte enn tidlegare. Vi har bl. a. diskutert om det vil vere råd å foreslå slike lovregler i samband med forlengelsen av den nå gjeldande lov om eigedomsrett til fiskefarty. Denne lova løper ut neste år. Etter mi mening må den ikkje berre fornyast, men vi bør snarast mulig utvide den slik at myndighetene har den nødvendige lovhjemmel for å ta full kontroll over investeringane i vår fiskeflåte og innsatsen i det enkelte fiske der som det trengst.

Formålet med dette foredraget var frå mi side å sjå det norske fisket i internasjonal samanheng og å gi ein del informasjon om ting som dere sikkert har interesse av og som dere vil få bruk for.

Vi står framfor havenes erobring og ein enorm utvikling i alt som har med havet å gjøre. Det er ingenting som er meir naturleg enn at Norge skal vere med alt vi maktar, men dette blir ikkje noko vikingferd eller eit kappløp til polen. Det er eit spørsmål om nasjonal innsats i forskning, fiske og industri. Det er eit spørsmål om god organisasjon både nasjonalt og internasjonalt. Men først og fremst må vi ha full kontroll over alle dei problem som reiser seg for oss i denne samanheng.

A.s John Griegs Boktrykkeri